

GERGELY VIKTÓRIA

A SZLOVÁKIAI MAGYAR DIÁKOK OLVASÁSI SZOKÁSAI

Az olvasás a megismerőrendszer architektúrájának perspektívájából jellegzetes helyet tölt be. Azon magasan szervezett nyelvi funkciók közé tartozik, amelyek megértéséhez elengedhetetlen a látás és a hallás észlelésének, a figyelemnek, az emlékezetnek, a tudásnak és a nyelv alapvető szerveződési tulajdonságainak az ismerete. Az olvasás olyan információszerzésnek a közvetítője, ami a valóság mentális képviseletéhez szükséges. Kulturális kódrendszerként lehetővé teszi az emberi gondolkodás, tudásszerzés, közösségi emlékezet fenntartását (Csépe-Györi-Ragó, 2007, 86). Az olvasás a kultúránk alapja. Az írás és az olvasás teszi lehetővé az emberi gondolatok nagyobb távolságra való közlését és hosszabb időre való megőrizhetőségét, továbbá lehetővé teszi a gondolatok megismételhetőségét (Tóthné Szűcs, 2011). Ezt bizonyítja a közismert mondás is, mely szerint: „A szó elszáll, az írás megmarad”. A beszéd fizikai értelemben nem hagy nyomot maga után, azonnali feldolgozást igényel. A leírt szöveg megmarad, és elolvashatjuk később is, nem szükséges azonnal reagálni rá. Viszont az írás nem csupán a beszéd láthatóvá tétele, bizonyos mértékben annál több, bizonyos mértékben annál kevesebb: „Az írásban rögzített nyelv saját identitásra tesz szert, másféle funkciókat szolgál, és eltérő szerkesztési elveket követ, mint a beszédbeli párja” (Tóth, 2005, 4).

Közismert tény, hogy az olvasás pozitívan befolyásolja a szóbeli és írásbeli gondolatcsere színvonalát, és jótékony hatása kimutatható a szókincs és fogalomkészlet fejlődését illetően is. És nem utolsósorban a szépirodalom olvasása a lelki egészség megőrzésének egyik módszere lehet, a mai frusztrációkkal teli, rohanó világban (Tóthné Szűcs, 2011). Igaz, hogy az olvasásnak rengeteg előnye van, mégis számos kutató hívja fel a figyelmet az olvasás népszerűtlenségére, és az ehhez kapcsolódó olvasási és szövegértési teljesítmények hiányosságaira. Szlovákia mai tizenéves populációjának olvasási-szövegértési teljesítményei a rendszerszerű nemzetközi mérések alapján nem kielégítőek. Ezt bizonyítják a PIRLS- és PISA-eredmények is, me-

lyek szerint szövegértésből a szlovákiai diákok az OECD-átlag alatt teljesítenek évről évre (Forrás 1), (Forrás 2).

A korábbi kutatások eddigi eredményei arra utalnak (Kocaarslan, 2016), hogy az olvasási attitűd és az olvasási teljesítmény között kölcsönhatás van. Jelen tanulmány célja képet adni a szlovákiai magyar nemzetiségű diákok olvasási szokásairól, továbbá arra keresni a választ, hogy az életkor hogyan befolyásolja az olvasáshoz és a szövegértéshez való hozzáállást.

A FELMÉRÉS MÓDSZERE ÉS KÖRÜLMÉNYEI

A vizsgált célcsoport két délnyugatszlovákiai kétnyelvű település magyar tannyelvű alapiskolájának negyedik és hetedik tanulóit, valamint a magyar tannyelvű gimnázium harmadikos diákjai voltak. A felmérésről a diákok előre nem tudtak, anonim módon zajlott, minden diák egy számszerű kódot kapott, hogy a további kutatások során össze tudjuk hasonlítani a szubjektív nézeteiket a valós eredményekkel. A vizsgálat önkitöltős kérdőívek formájában kerültek kitöltésre az adott iskolákban egy tanítási óra alatt. A felmérésben eltérő életkorú diákokat kérdeztünk meg az olvasási szokásaikról, otthoni kulturális környezetükről, az iskolához, valamint a szülőkhöz fűződő olvasással kapcsolatos viszonyáról. A kérdőív segítségével rákérdeztünk arra is, hogy a diákok saját bevallásuk szerint milyenek tartják a szövegértési képességeiket, vagyis hogy önbevallásuk alapján ők maguk hogyan értik meg az olvasott szövegeket. Önértékelésük és tényleges szövegértésük eredményeinek összehasonlítására a kutatás további fázisában kerül sor. A mérés egy nagyobb kutatás pilot tesztje, országos reprezentatív mintán való lekérdezése jelenleg folyamatban van. A mintavétel szakértői mintavétel volt, amely azt a stratégiát követte, hogy a kiválasztott egyének hasonló kétnyelvű környezetből származzanak, és azonos külső tényezők befolyásolják a mindennapjaikat. Célunk felmérni a szlovákiai magyar

iskolások olvasási szokásait. A felmérés eredményei statisztikai számítások alapján lettek kiértékelve, egyváltozós elemzés szerint. A felmérésben összesen 98 diák vett részt. A nemek eloszlását illetően 50 fiú (51%) és 48 lány (49%), ebből 23 gimnazista (14 lány és 9 fiú), 38 felső tagozatos hetedik (20 lány és 18 fiú) és 37 alsó tagozatos negyedikes (14 lány és 23 fiú).

	Diákok száma	Lányok száma	Fiúk száma
Gimnázium	23	14	9
7. évfolyam	38	20	18
4. évfolyam	37	14	23
Összesen	98	48	50

1. táblázat: A felmérésben résztvevő diákok száma

Lakhely szempontjából a diákok 51%-a származik faluról és 49%-a kisvárosból. Az eredmények kiértékelése folyamán nem teszünk különbséget a fiúk és lányok között, sem a származási hely között. Független változóként tekintünk az életkorra, függő változóként pedig az olvasási szokására.

A FELMÉRÉS EREDMÉNYEI

A KÉRDŐÍV BEMUTATÁSA

A jelen tanulmányban bemutatott kérdőív rákérdez a diákok otthoni nyelvhasználatára, az otthoni kulturális környezetükre, az olvasási szokásaikra, az iskolához, valamint a szülőkhöz fűződő olvasással kapcsolatos viszonyukra. A kérdések segítségével választ kapunk arra is, hogy a diákok hogyan értékelik a saját szövegértési képességeiket.

A kérdőív összesen 28 kérdésből állt, ebből hét kérdés volt nyílt végű, amelyből két esetben a diákoknak be kellett írniuk a szüleik foglalkozását, öt esetben pedig az iskolában tanult nyelvekből kapott bizonyítványje-

gyükről kérdeztük őket. A kérdőív 21 zárt végű kérdést tartalmazott, ebből öt kérdés táblázatos (mátrix) kérdésformátumban volt megszerkesztve, tizenhat esetben pedig egyszerű feleletválasztással kellett kiválasztaniuk a hozzájuk legközelebb álló lehetőségeket. Ha az általunk megadott válaszlehetőségek nem feleltek meg nekik, akkor a legtöbb esetben megadhattak egyéb lehetőséget.

A kérdőív tematikai elrendezését tekintve három fő kérdéskörre osztható. Tizenhat kérdésben rákérdezett a diákok hátterére és kulturális környezetére, tehát, hogy milyen neműek, milyen jegyük volt magyar nyelvből és a tanult idegennyelvekből az utolsó bizonyítványban, és mi a szüleik foglalkozása. Ezenkívül rákérdeztünk az otthoni nyelvhasználatra és a diákok szabadidős tevékenységeire is. Kilenc kérdés a diákok olvasási szokásaira fókuszált, szóval, hogy mit olvasnak szívesen, és miért olvasnak, milyen szövegeket részesítenek előnyben, és honnan szerzik be az olvasott könyveket. Továbbá rákérdeztünk arra is, hogy mekkora az otthoni könyvtáruk, és milyen gyakran szokták látni a szüleiket olvasni. Három kérdésben az önbevalláson alapuló szövegértési képességeikre és a szabadidős, illetve iskolában zajló olvasásra koncentráltunk. Mind a három kérdés táblázatos kérdésformátumban volt megszerkesztve, és a di-

ákoknak összesen húsz állítást kellett értékelniük, hogy milyen mértékben értenek egyet az adott állítással.

Ebben a tanulmányban a tematikai elrendezés szerinti három kérdéskörösszegző kiértékelésre kerül sor.

A FELMÉRÉSBEN RÉSZTVEVŐ ALANYOK OTTHONI NYELVHASZNÁLATA ÉS TÁRSADALMI HÁTTERE

A kutatásban résztvevő alanyok mindegyike állami támogatottságú szlovákiai magyar tannyelvű általános, illetve középiskolát látogatott. A kétnyelvűséget illetően ezen diákok többnyire tömbhelyzetben élő kétnyelvűnek tekinthetők, a magyar nyelv dominanciájával. A válaszok alapján bebizonyosodott, hogy az otthoni nyelvhasználatukat tekintve a válaszadók túlnyomó többsége (80%) csak magyarul beszél, és magyarnak is vallja magát. A diákok mindössze 20%-a vallja azt, hogy a magyar mellett a szlovák nyelvet is használják az otthoni környezetben.

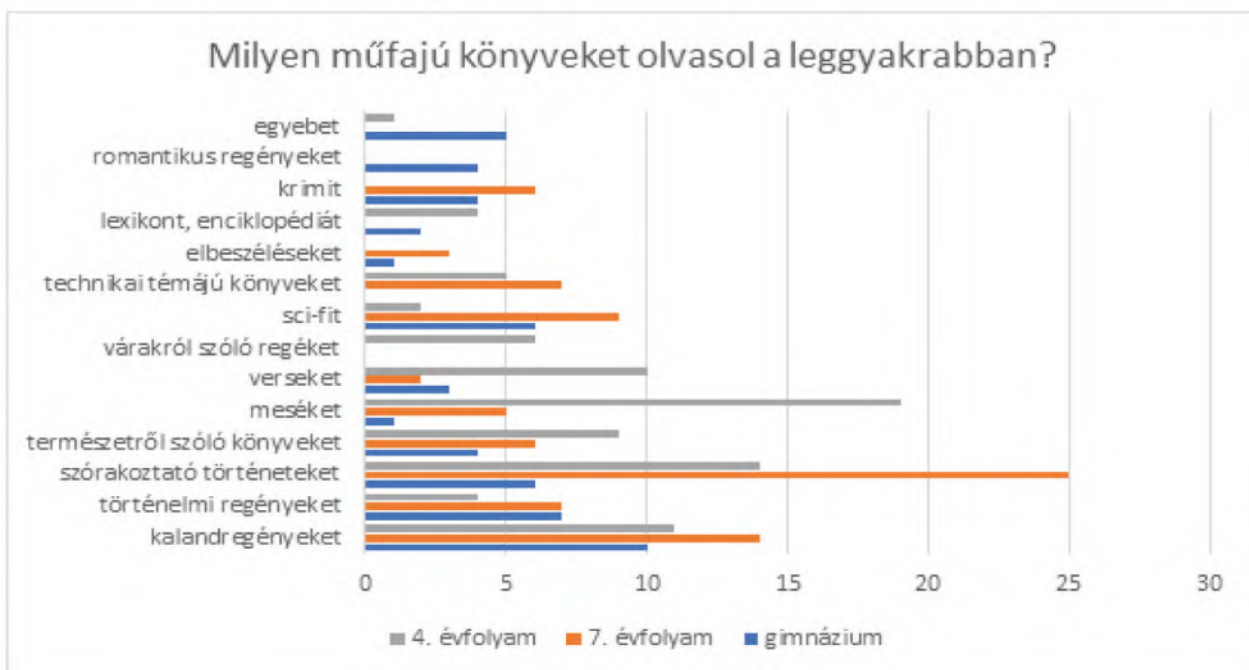
A szülők iskolai végzettségét tekintve mind a három korcsoportnál a legtöbben a középfokú végzettséget írták be. A megkérdezett diákok válaszait összesítve a szülők 59%-a rendelkezik középfokú végzettséggel, konkrétan az édesanyák 59%-a és az édesapák 58%-

a. Az évfolyamokat külön véve a gimnazisták édesanyjuknak 82%-ban, az édesapjuknak 78%-ban, a hetedik évfolyamot tekintve az édesanyák 39%-ban, az édesapák 39%-ban, a negyedik évfolyamot tekintve az édesanyák 67%-ban, az édesapák 65%-ban rendelkeznek középfokú végzettséggel.

A FELMÉRÉSBEN RÉSZTVEVŐ ALANYOK OLVASÁSI SZOKÁSAI ÉS SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEI

Az olvasási szokásokat tekintve rákérdeztünk, hogy inkább a nyomtatott vagy az online szövegeket preferálják-e a diákok. A megkérdezettek közül a gimnazisták 65%-a és a negyedik évfolyamosok 70%-a azt mondja, hogy szívesebben olvas papírlapú könyveket. Viszont a hetedik évfolyamos diákok ennek ellentéjét vallják, miszerint nekik a 66%-uk inkább az internetes oldalakat részesíti előnyben.

Megkérdeztük a diákokat, hogy milyen műfajokat olvasnak a leggyakrabban. A válaszadók 12 lehetőség közül három lehetőséget is megjelölhettek, illetve egyéb lehetőséget adhattak meg. A három csoport válaszai életkor alapján nagymértékű szórást mutatnak. Minden korcsoportnak mások az érdeklődési körei,

1. ábra: Milyen műfajú könyveket olvasol a leggyakrabban?

így az olvasási szokásaik is eltérők, s ezek megfelelnek az adott életkorokra jellemző érdeklődési köröknek. A válaszokból is jól látszik, hogy az alsó tagozatos diákokhoz a mese van a legközelebb, míg a felső tagozatosok már szórakoztató, illetve a cselekménydús történeteket részesítik előnyben. Az eredmények azt mutatják, hogy a gimnazisták (44%) kedvenc műfaja a kalandregény. Ez a műfaj a hetedikesek 37%-a, a negyedikesek 30%-a által lett kiválasztva. A 7. évfolyam kimagaslóan nagy mértékben (66%) választotta a szórakoztató történeteket, a 4. évfolyam 38%-a kedveli ezeket, viszont ez a műfaj a gimnazisták csupán 26%-ánál lett közkedvelt. A 4. évfolyam kedvenc műfaja korukhoz megfelelően a mese (51%), ezt a műfajt a 7. évfolyam 13%-a választotta, míg a gimnáziumból csupán 4%. Érdekes módon a verseket a 4. évfolyamosok kedvelik a legjobban, nekik a 37%-uk olvas szívesen verseket. Viszont a 7. évfolyamosok és gimnazisták közül csupán 5% és 13% jelölte meg ezt a lehetőséget.

A válaszadók közül, saját bevallásuk szerint, a gimnazisták több mint fele (57%), ha elkezd olvasni egy könyvet, mindig végigolvassa azt. Viszont a hetedikesek és negyedikesek csupán töredéke (35%) olvassa végig az elkezdett olvasmányt, ezen diákok több mint fele (7. évfolyam: 63%, 4. évfolyam: 57%) gyakoriság tekintetében a néha válasz mellett döntött, tehát néha sikerül végig olvasniuk az elkezdett olvasmányt. A csoportok csupán töredéke (gimnázium: 14%, 7. évfolyam: 26%, 4. évfolyam: 19%) vallja azt, hogy muszájból olvas. A gimnáziumi diákok több mint fele (55%) kijelentette, hogy az érdeklődési köreiknek megfelelő szövegeket olvasnak. A hetedikesek és negyedikesek viszont jóval kisebb arányban (39%, 32%) mutatnak érdeklődést az olvasmányaik iránt.

A következő kérdésben rákérdeztünk a diákok szabadidős tevékenységeire. Kérdőívünkben összesen hatféle szabadidős tevékenységet soroltunk fel. A diákoknak ebből egyet kellett választaniuk, illetve megadni egy más lehetőséget. A különböző lehetőségek közül népszerűség tekintetében a szabadidős tevékenységek ranglistája élén a számítógépezés és a sportolás áll. A hetedikesek nagy része inkább a számítógépes játékokat részesíti előnyben, míg a gimnazistáknál a

sportolás egy kis mértékben megelőzte a virtuális világot. A negyedikesek kedvenc szabadidős tevékenysége egyértelműen a barátokkal való játék. Kijelenthetjük, hogy a tévézés még végre nem számít népszerű szabadidős tevékenységnek a mai tizenévesek körében. Az általunk készített kérdőívben, a válaszadók közül összesen hárman választották kedvenc időtöltésének a tévézést. Bár az olvasás megelőzte a tévézést, mégis csupán a diákok töredéke mondja azt, hogy szereti olvasással tölteni a szabadidejét (gimnázium: 13%, 7. évfolyam: 8%, 4. évfolyam: 10%). Viszont ha ideszámítjuk a tankönyvek olvasását és az internethasználatot is, akkor a megkérdezett diákok 40%-a napi több mint egy órát tölt olvasással (gimnázium: 52%, 7. évfolyam: 40%, 4. évfolyam: 32%).

Ezt követően felmértük, hogy a válaszadók szoktak-e, illetve honnan szoktak könyveket kölcsönözni. A gimnazisták közül csupán 35% választott igennel, hasonlóan a 7. évfolyamhoz, ahol az igen válasz 32% volt. Viszont a 4. évfolyam 81%-ban vallja azt, hogy rendszeresen szokott könyveket kölcsönözni. Az igennel válaszolóknál a többség a helyi/városi könyvtárból szokta az olvasmányait választani (gimnázium: 50%, hetedikesek: 38%, negyedikesek: 50%). A második legelterjedtebb könyvekhez jutási mód a gimnazisták körében (50%) és a hetedikesek körében (46%) a barátoktól való kölcsönzés, a negyedikeseknek csupán töredéke (6%) kölcsönöz a barátoktól. Az iskolai könyvtárak használata a negyedikesek körében viszonylag magas (44%), míg a hetedikesek és gimnazisták között (15% és 0%) kimondottan alacsony.

Vizsgáltuk azt is, hogy a diákok szoktak-e az olvasmányaikról valakivel beszélgetni. Ebből a szempontból a gimnazistáknál (50%) kiemelkedő szerepet kaptak a barátok. Tehát kortársaikkal, azonos érdeklődési körű barátaikkal szoktak a könyvekről beszélgetni. A barátokkal való beszélgetés csökkenést mutat az évfolyamok csökkenésével. A hetedikesek 38%-ban, a negyedikesek viszont csupán 19%-ban beszélnek meg a kortársaikkal az olvasmányaikat. Míg a gimnazisták végképp nem osztják meg tanáraikkal az olvasmányaikat, addig a hetedikesek 5%-a és a negyedikesek 34%-a elsősorban tanítójával beszél

meg, hogy mit olvasott. A gimnazisták 87%-a és a negyedikesek 81%-a szívesen beszélget az olvasmányairól valakivel, viszont a hetedikesek 40%-a nem osztja meg senkivel az olvasói tapasztalatait. Összesítve a diákok 20%-a beszélget a szüleivel az olvasásról, itt fő szerepet kapnak az édesanyák (80%).

Az olvasást befolyásoló külső motivációs tényezők közül nagy szerepe van annak, hogy a diákok közvetlen környezetében van-e olyan személy, aki gyakran olvas, és ezzel példát mutat a gyermeknek. Összesítésben a diákok több mint fele (59%) látja az édesanyját napi szinten olvasni, viszont a válaszadók csupán negyede (27%) véli úgy, hogy az édesapjuk naponta olvas. Összefüggés mutatható ki a diákok olvasáshoz való hozzáállása és a szülő olvasási gyakorisága között. Azok a diákok, akik napi szinten olvasnak, 50%-ban jelölték meg, hogy otthon a szüleiket is látják olvasni. A szülők olvasása nagy befolyással van a gimnazistákra, a gimnazista napi szinten olvasó diákok háromnegyede (75%) látja a szüleit is naponta olvasni. Ez a százalékkal csökkenő tendenciát mutat. A napi szinten olvasó hetedikesek fele (50%), a negyedikesek pedig kevesebb mint fele (41%) látja a szüleit is olvasni. Azok a diákok, akik azt vallották, hogy mindig végigolvassák az elkezdett könyvet, bár többségben nem beszélnek a szüleikkel a könyvekről, mégis túlnyomó többségük (76%) látja őket otthon, napi szinten olvasni.

Ezt követően megkérdeztük a diákokat, hogy hány darab könyv található az otthoni könyvespolcokon. Összesítve csupán a diákok töredéke (8%) mondta azt, hogy tíz vagy annál kevesebb könyv található náluk. A diákok majdnem fele (44%) kijelentette, hogy az otthoni könyvtáruk hatalmas és több száz könyvet tartalmaz. A további kérdésekben felmértük a diákok az iskolában ajánlott olvasmányokhoz való viszonyát. Először megkérdeztük, hogy a tanárjuk szokott-e ajánlani olvasmányokat. Erre a kérdésre a gimnazisták közül voltak páran (26%), akik azt mondták, hogy a tanárjuk nem szokott ajánlani könyveket. Mindenki más azt válaszolta, hogy igen, szokott. A gimnazisták 39%-a, a hetedikesek 60%-a és a negyedikesek 68%-a vallotta, hogy ezeket a könyveket el is kell olvasniuk.

A DIÁKOK SZÖVEGÉRTÉSI KÉPESSÉGE, SAJÁT BEVALLÁSUK SZERINT

A kérdőív harmadik kérdéskörében megkérdeztük a diákokat, hogy saját bevallásuk szerint milyen szövegértési képességekkel rendelkeznek. Összesítve a három évfolyam diákjainak a 49%-a (gimnázium: 74%, 7. évfolyam: 24%, 4. évfolyam: 60%) azt vallja, hogy az olvasás könnyen megy neki, és mindent megértenek, amit olvasnak. A válaszadók 44%-a ért részben egyet az adott állítással (gimnázium: 26%, hetedikesek: 53%, negyedikesek: 38%). A válaszadók közül csupán heten (7%) inkább nem értenek egyet. Erre a kérdésre senki nem válaszolt egyértelműen nemmel.

Saját nézőpontjuk szerint a diákok 62%-ának végképp, 18%-ának többnyire nem okoz problémát az sem, ha a szövegben hosszú mondatok vannak. Csupán a diákok 19%-a ért egyet teljesen vagy részben az állítással, hogy a hosszú mondatok problémát okoznak a szövegek megértésében. A diákok 59%-a nem ért egyet vagy inkább nem ért egyet azzal az állítással, hogy a szöveg megértése problémát okoz, ha a szöveg ismeretlen témájú. Minden csoport túlnyomórészt azt vallotta, hogy a képek és egyéb vizua-

lizáció nagyban segít megérteni a szöveget. Minden korosztályból egyértelműen a többség (71%, gimnázium: 83%, hetedikesek: 68%, negyedikesek: 67%) kijelenti, hogy nincs problémája a szövegértéssel.

Rákérdeztünk arra is, hogy a diákok mit gondolnak az olvasásról. A diákok többsége, életkortól függetlenül, egyetért abban, hogy örülnek, ha könyvet kapnak ajándékba. Ehhez hasonlóan egyik csoport sem ért egyet azzal az állítással, hogy az olvasás unalmas lenne. Viszont már nagyban eltérő válaszok érkeztek arra, hogy szeretnének-e több időt tölteni az olvasással. A gimnazisták 65%-a és a negyedikesek 49%-a egyértelműen szeretne több időt szánni az olvasásra, viszont a hetedik évfolyam csupán 13%-ban válaszolt igennel. A hetedikesek 36%-a részben egyetértett az adott állítással, viszont a többség (50%) részben nem vagy végképp nem szeretne több időt szánni az olvasásra (a gimnazisták 26%, a negyedikesek 35%-ban válaszoltak inkább nem, illetve végképp nemleges válasszal). A túlnyomó többség tisztában van azzal is, hogy az olvasás által sokat tanul, sok új információ birtokába juthat. Tetszik nekik, ha a könyv által más világokat tudnak elképzelni, és egyértelműleg annak is tudatában vannak, hogy a szülei örömmel fogadják, ha olvasnak. Végül

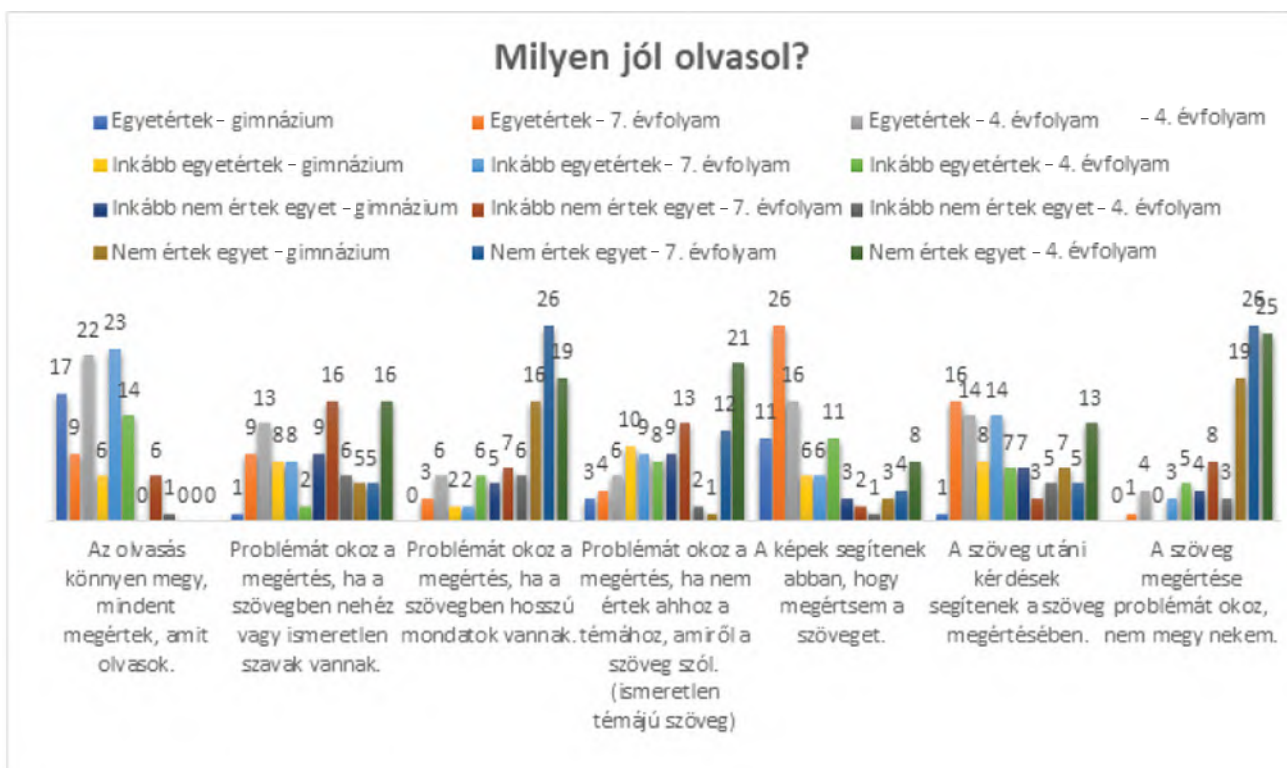
megkérdeztük a diákoktól, hogy mi a véleményük az iskolában való olvasásról. A negyedikesek kivételével (89%) a diákok nem örülnek a hangos olvasásnak. Megoszlanak a nézetek arról, hogy érdekesek-e az iskolában olvasott szövegek, viszont a diákok többsége abban teljesen vagy legalább részben egyetért, hogy szívesebben olvasnak tankönyvön kívüli szövegeket. Nem értenek egyet azzal az állítással sem, hogy az iskolában alig olvasnak. Mind a három korosztály úgy véli vagy legalább részben egyetért vele, hogy a tankönyvek szövegei érthetőek, és megértésük nem okoz nekik nagyobb gondot.

ÖSSZEGZÉS

Jelen kutatás célja a diákok olvasási szokásainak feltérképezése volt. Főképp annak a kutatási kérdésnek a megválaszolása, hogy az egyes korosztályok olvasási szokásai milyen mértékben változnak. A kutatás egyidőben zajló, keresztmetszeti vizsgálatnak számított.

Az adatok elemzése alapján kijelenthető, hogy a három életkor közötti különbségek figyelhetők meg, főleg a könyvtárhasználatot, a könyvekről való beszélgetést, iskolai olvasást illetően.

Összesítve kijelenthető, hogy nincs nagy különbség a különböző korosz-

2. ábra: Milyen jól olvasol?

tályok olvasási attitűdjeiben. A megkérdezettek válaszai alapján bebizonyosodott, hogy a tanulók minden korcsoportjának csupán töredéke olvas szabadidejében, az olvasás mindegyik korcsoportnál a szabadidős tevékenységek közül az utolsó helyek egyikén foglal helyet (gimnázium: 13%, 7. évfolyam: 8%, 4. évfolyam: 10%). A kapott adatok alapján kijelenthető, hogy a tévézés sem számít már népszerű tevékenységnek, az adott korosztályok inkább a sportolást, számítógépes játékokat és a barátokkal való játszást részesítik előnyben.

Az adatok alapján a három korosztály olvasási attitűdjei között bizonyos hasonlóságok és eltérések figyelhetők meg. Mind a három korcsoport negatív olvasási attitűdökkel rendelkezik. A gimnazisták inkább a kalandregényeket részesítik előnyben, hasonlóan a felső tagozatos diákokhoz, akik a kalandregény mellett cselekménydús szórakoztató történeteket olvasnak a legszívesebben. Az alsó tagozatosokhoz pedig, korukhoz megfelelően, a mese áll a legközelebb. A gimnazisták és az alsó tagozatosok inkább a papírlap alapú könyveket preferálják, míg a felső tagozatosok inkább az online könyveket. A diákok többségének nem pozitív a hozzáállása az olvasáshoz, annak ellenére sem, hogy tisztában vannak az olvasás pozitív hatásával, tudják, hogy olvasás által sokat tanulnak, és a szüleik is szívesen látják a gyermekeik kezében a könyvet.

Az olvasási szokások negatív értékelése ellenére a csoportok koruktól függetlenül szubjektíven azt állítják, hogy nem rendelkeznek semmilyen nehézségekkel a szövegértést illetően. Állításuk szerint az olvasás könnyű

számukra, így megértnek mindent, amit olvasnak. A hosszú mondatok, illetve az ismeretlen szavak sem okoznak számukra gondot.

Megállapítható, hogy ezek a kijelentések ellentmondanak a nemzetközi felmérések eredményeinek. Ennek az indoka az lehet, hogy a diákok saját tudására vonatkozó értékelése nem mindig pontos. Tudományos kutatások megerősítik azt, hogy a diákok gyakran nincsenek tudatában annak, hogy valójában mit tudnak és mit nem. Ez magyarázza azt, hogy a diákok néha úgy gondolják egy teszt előtt, hogy több ismeretük van, mint ahogy az a későbbi teljesítményükből kiderül (Willingham 2003). A Dunning–Kruger-hatás szerint minél kevesebbet tud valaki egy adott dologról, annál inkább hajlamos túlbecsülni a saját tudását. Tehát azok a diákok, akik gyengén teljesítenek a valóságban, hajlamosak túlbecsülni a saját képességeiket (Kruger – Dunning 1999). Ezek az eredmények további kutatást igényelnek a szlovákiai magyar tanulók olvasási szokásainak és olvasási ismereteinek vizsgálatára.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A tanulmány alapjául szolgáló kutatás az APVV-17-0071 projekt keretén belül készült.

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

- Csépe Valéria – Győri Miklós – Ragó Anett (2007): Általános pszichológia 1–3. – 3. Nyelv, tudat, gondolkodás. Budapest, Osiris Kiadó. https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop42_5/2011_0001_520_altalanos_pszichologia_3/ch16.html (Letöltve: 2020. 01. 21.)
- Kocaarslan Mustafa (2016): *An exploratory study of the relationships between reading comprehension competence, reading attitude*

and the vividness of mental imagery among Turkish fourth-grade students. International Electronic Journal of Elementary Education, 8. évf., 4. sz., 675–686. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1109876.pdf> (Letöltve: 2019. 06. 20.)

- Kruger Justin – Dunning David (1999): *Unskilled and Unaware of It: How Difficulties in Recognizing One's Own Incompetence Lead to Inflated Self-Assessments.* Journal of Personality and Social Psychology, 77. évf., 6. sz., 121–134. https://pdfs.semanticscholar.org/e32_0/9ca64cbcd9a441e55568797cbd3683cf7f8c.pdf (Letöltve: 2019. 07. 15.)
- Tóth László (2005): *Az olvasás pszichológiai alapjai.* Debrecen, Pedellus Tankönyvkiadó.
- Tóthné Szűcs Éva (2011): *Nyíregyházi középiskolások olvasási szokásai.* Anyanyelv-pedagógia, 3. sz. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=331> (Letöltve: 2019. 09. 15.)
- Vančóné Kremmer Ildikó (2008): *A beszédészlelés és a beszédmegértés vizsgálata magyar-szlovák kétnyelvű gyermekeknél.* In: Lanstyák István és Simon Szabolcs: *Tanulmányok a kétnyelvűségről.* Pozsony, Kalligram Kiadó. https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/kulhoni_magy_arsag/2009/Tanulmányok_a_ketnyelvusegrol/pages/004_vancone.htm (Letöltve: 2019. 05. 16.)
- Willingham Daniel (2003): *Ask the Cognitive Scientist: Why Students Think They Understand—When They Don't.* American Educator, 2003–2004. <https://www.aft.org/periodical/american-educator/winter-2003-2004/ask-cognitive-scientist> (Letöltve: 2019. 05. 15.)

TOVÁBBI FORRÁSOK

- Forrás 1 = MINEDU (2016): *Výsledky slovenských 15-ročných žiakov sú podľa medzinárodnej štúdie PISA 2015 pod priemerom krajín OECD.* <https://www.minedu.sk/vysledky-slovenskych-15-rocnych-ziakov-su-podla-medzinarodnej-studie-pisa-2015-pod-priemerom-krajin-oecd/> (Letöltve: 2019. 05. 17.)
- Forrás 2 = MINEDU (2016): *Prvé výsledky medzinárodného výskumu čitateľskej gramotnosti žiakov štvrtého ročníka základných škôl – PIRLS.* <https://www.minedu.sk/prve-vysledky-medzinarodneho-vyskumu-citateľskejgramotnosti-ziakov-stvrteho-rocnika-zakladnych-skol-%E2%80%93-pirls-2016/> (Letöltve: 2019. 05. 15.)

